

2+1

IRODALMI ÉS FILMES VERSENY (2023/2024)

JAVÍTÓKULCS

Kedves Kollégák!

Köszönjük munkájukat és együttműködésüket! Reméljük, a versenyre kijelölt két olvasmány és a film kellemes, tartalmas élményt nyújtott, továbbá sikeres volt a tanítványokkal való együttműködés.

Kérjük,

- a javítást a javítókulcs alapján végezzék, figyelembe véve annak szempontjait és ajánlásait, rugalmasan alkalmazva azokat a versenyzők szövegeihez,
- a javításnál piros színű tollat használjanak,
- a jó megoldást pipával, a hiányzót hiányjellel jelöljék,
- fél pontot ne adjanak,
- az elért pontszámot feladatonként írják be a megfelelő négyzetbe, az összpontszámot tüntessék fel a feladatlap első oldalán.

Kosztolányi Dezső: Pacsirta

1.a) A regény egy képzeletbeli városban játszódik, a megírás jelenéhez képest évtizedekkel korábban. Lehet-e annak jelentősége, hogy ezt a kitalált várost *Sárszegnek* hívják, a történet ideje pedig éppen *1899 nyarára-őszére* esik (indoklással)?

Sárszeg neve (annak elő- és utótagja egyaránt) magában foglalja a városka kisszerűségét, alacsony színvonalát és periferikus jellegét. A dátum kétszeresen is (az évszázad, illetve az évszak tekintetében) az elmúlásra, a halál kikerülhetetlen közeledésére utalhat. Adható: 0, 1, 2 pont.

2	
---	--

1.b) Maga Pacsirta jóval kevesebbet szerepel a regényben, mint a szülei. Miért lehet mégis indokoltnak érezni, hogy ő lett a regény címszereplője? Írj két lényegileg különböző érvet!

Pacsirta rendkívül hangsúlyos helyeken szerepel a történetben, annak elején, végén, ill. levele által a közepén. Az eseményeket Pacsirta jelenlétének hiánya hozza lendületbe, miközben a szülők gondolatai, érzései még távollétében is folyamatosan a lányuk körül forognak.

Más helytálló válasz is elfogadható. Adható: 0,1,2 pont.

2	
---	--

2.) A narrátor többnyire meghagyja az olvasónak a kívülről ábrázolt jelenetek értelmezését. Fogalmazd meg a dőltbetűs sor mintájára, milyen ki nem mondott gondolatok, érzések húzódnak meg a következő három részlet mondatai mögött!

Az ábrázolt jelenet	A narrátor szövege	Értelmezés
<i>Pacsirta hazaérkezésekor elromlik az addig kellemes, nyárias időjárás.</i>	„– Még lehet szép az idő – mondta Pacsirta. – Lehet, mondta anya. – Lehet – mondta apa is.”	<i>Az időjáráson keresztül mindhárman a család jövőjéről és a boldogság esélyeiről beszélnek.</i>
Pacsirta apja meglátta lányát, amint napernyőt tart maga fölé.	„Mint hernyó a rózsabokor alatt, gondolta.”	<i>Az apa (újra) rádöbben lánya menthetetlen csúnyaságára.</i>
Pacsirta szülei az előadás kezdetén megpillantották <i>A gésák</i> díszleteit.	„– Japán – súgta oda feleségének. – Igen, Japán, Japán.”	<i>A szülők a lelkük mélyén elvágynának <i>Sárszegről</i>, vonzódnának egy érdekesebb, izgalmasabb élet után.</i>
Vajkay elmesélte, hogy találkozott a városban Cifra Gézával.	„– Visszaköszöntem. Hogy ne higgye. Ivott. – Már iszik is – biggyesztette el száját Vajkayné. – Mindig mondtam – szólt Ákos –, hogy nem lesz jó vége. Rossz bőrben van. Nem él soká.”	<i>A szülők önmagukat igyekeznek meggyőzni arról, hogy Cifra Géza rossz választás lett volna lányuk számára, nála még az is jobb, ha Pacsirta egyáltalán nem talál párt magának.</i>

3	
---	--

3.a) Pacsirta levele kiábrándítóan hatott a lány apjára. Nevezd meg az alábbi részletek alapján három okot, ami elkéséríthette Vajkayt!

„Bocsássatok meg, hogy most írok tinektek, de eddig annyira elfoglalt a puszta élet sok öröme, és vendéglátó rokonaim annyira gondoskodtak szórakoztatásomról, hogy levélírássra csak ma este szakíthatok időt.

Napok óta keresek tollat.

Tegnap egyetlen tollat találtam Béla bácsi asztalán, az is rozsdás volt, a tintatartó pedig ebben a nagy melegben egészen kiszáradt. Berci unokaöcsém végre ezt az írót bocsátotta rendelkezésemre. Kénytelen vagyok írónnal írni. Ezért is elnézésteket kérem.

(...)

Kitűnően utaztam. (...) Én azonnal a tájék szemléletébe merültem, mely kedves változatosságával, üde színeivel lebilincselte érdeklődésemet, és figyeltem a természetet, mely csak a város falain túl bontakozott ki igazi pompájában, csak ott szólt lelkemhez az ő csöndes, vigasztaló szavával. Vele társalogtam egész úton. (...) Az idő röpiült.

(...)

Ma este bál van Tarkövön, és a vidám társaság, a Thurzó-lányok, Berci és Olcsvay Feri Etelka nénivel átrándult, két fogaton. Engem is nagyon hívtak, de nem mentem el. Azt mondtam, hogy nincs ruhám. Én nélkületek nem érezném magam jól, s őszintén szólva, nem nagyon kecsegtet a Thurzó-lányok társasága sem.”

Pacsirta levele hemzseg a felesleges részletektől. Levele tele van idézetszerű közhelyekkel, képtelen őszintén, természetesen, egyéni stílusban írni. Még most, harmincon túl is egy szüleihez író gyermek módján fogalmaz. Az utolsó bekezdésből az is kiderül, hogy Pacsirta „vendéglátó rokonainál” is ugyanolyan magányos, mint otthon volt, és ugyanúgy elhazudja itt is ennek okait, mint Sárszegen.

Más helyes, a levéllel összhangban lévő válasz is elfogadható, elemenként 1-1 pont adható.

3	
---	--

3.b) A levél elolvasása után Vajkay egyetlen nevet mondott csak ki „nyögve” és „félhangosan”: *Orosz Olga* nevét. Hogyan következhetett ez a kifakadás Pacsirta leveléből?

Orosz Olga testesítheti meg Vajkay számára mindazt, ami hiányzik a lányából: szép és vonzó nő, aki maga alakítja életét, mindenkitől függetlenül. Megtestesítheti továbbá az életnek mindazon területeit, amikről Vajkay lemondott Pacsirta miatt: a színházat, a társasági életet, a mindennapi kalandokat.

Egy-egy helyes, egymástól eltérő válaszelem 1-1 pont.

2	
---	--

4.) Vajkay és Vajkayné sok mindenről lemondtak lányuk elutazásáig. Nevezd meg két ilyen dolgot, majd magyarázd meg, mi okozhatta ezt a magatartást!

amiről lemondtak	amivel ők magyarázták lemondásukat	a lemondás valódi oka
Pl.: Ebédek az étteremben Színházi előadások Kanzsúrok a Párducokkal, alkohol, cigaretta Zongorázás Fűszeres ételek A felsoroltakon kívül minden helytálló válasz elfogadható	- Az éttermi koszt silány - A színház erkölcstelen, ízléstelen - Tisztes polgárhoz nem méltó az efféle viselkedés - Haszontalan időtöltés - Egészségesebb a fűszerezetlen	Lányuk miatt szégyelltek emberek közé menni, de még otthon is szégyellték volna jól érezni magukat. Elfogadták, hogy Pacsirta rabságban tartja őket, ezzel vezekelték lányuk boldogtalanságáért.

Egy-egy jó példa 1-1 pont, egy-egy helyes „hivatalos” magyarázat 1-1 pont, a lemondások helytálló értelmezése további 1 pont.

5	
---	--

5.) A regény – alighanem – legdrámaibb jelenetében Vajkay azzal vádolja önmagát és feleségét, hogy nem is szeretik lányukat: mindezt Vajkayné heves tiltakozással fogadja. Jelöld egy ponttal a skálán, hogy szerinted kinek van igaza *inkább*, majd érvelj álláspontod mellett!

Nem szeretik, mert: távollétében mindketten elárulták őt, megszegve a család íratlan szabályait, mert rádöbbsentek, hogy csalódtak a lányban, mert nem tudták immár letagadni önmaguk előtt, hogy jobb életük lehetett volna Pacsirta nélkül, mert többször is azon kapták magukat, hogy a lány halálát, ill. eltűnését kívánják.

Szeretik, mert: egész életében óvták és segítették őt, mert mindent megtettek érte, amit emberileg lehetett, mert még most is minden pillanatukat a lány sorsán való aggodás tölti ki, mert egész felnőtt életüket a lányukra áldozták.

Minden helyes, a jelöléssel összhangban lévő válaszelem 1-1 pont (a jel helyétől függetlenül).

4	
---	--

6.) Sokak szerint Kosztolányi önmagát is beleírta művébe az egyik szereplőn keresztül. Melyik lehet ez a figura? Mi hozza közel ezt a figurát egy a Vajkay család sorsán töprengő regényíró alakjához?

Ijas Miklós, a Pestre vágódó újságíró (és segédszerkesztő) ez a figura. Ijas verseket ír, váratlanul őszinte, feltárulkozó vallomással fordul Vajkay felé, majd a történet végén feljegyzői noteszébe a lányával bandukoló idős házaspár szomorú alakját, és egy felkiáltójelet is tesz a bejegyzés végére. (Emellett Ijas alakja még küllemében is erősen emlékeztet Kosztolányi Dezsőre.) Adható: 0,1,2 pont.

2	
---	--

Harper Lee: Ne bántsátok a feketerigót!

1.a) A szerző sokáig *Atticus* címmel szeretne volna megjelentetni a művet. Neked melyik verzió tetszik jobban? Nevez meg két lényegi különbséget a kétféle címváltozat között!

Bármelyik álláspont elfogadható lehet. Az „Atticus” az eseményeket alakító főszereplőt nevezi meg. Szokványosabb címadási technika ez, a név viszont kétségkívül lehet figyelemfelkeltő. A „Ne bántsátok a feketerigót!” a regény legfontosabb tanulságának idézetszerű kiemelése. Érezhető, hogy nem szó szerint értendő, a szöveg elolvasása nélkül viszont nem értelmezhető. Mondatértékű cím, emiatt szokatlanabb, váratlanabb.

Adható: 0,1,2 pont

2	
---	--

1.b) A művet leginkább a *nevelődési regénynek* vagy a *fejlődésregénynek* szokás nevezni, de összetettsége miatt más kategóriákba is besorolható. Hogyan pótolnád az alábbi táblázat hiányzó műfajneveit és indoklásait?

műfaj	indoklás
történelmi regény	A regény évtizedekkel a megírás előtt játszódik, a gazdasági világválság idején. A történetnek fontos összetevője az egész közösséget sújtó szegénység és létbizonytalanság, ami tovább élezi a feketék és a fehérek később is aktuális, de máskor talán nem ennyire látványos ellentétét.
bűnügyi regény, krimi	az események középpontjában egy bűncselekmény és az ebből fakadó nyomozás áll

2	
---	--

2.) A regény szereplőinek neve, beceneve, megszólítása érdekes összefüggésben tud lenni az illetők jellemvonásaival. Milyen többletjelentést tulajdonítanál az alábbiaknak?

- A narrátor *Jean Louise*-t a legtöbben *Scout* néven szólítják, ami magyarul *Cserkészt* vagy *Fürkészt* jelent:

Jean Louise kíváncsi természetű, koránál érettebb gyerek, aki lány létére fiúsan öltözködik és a fiús játékokat kedveli.

- *Scout* apja a meglehetősen ritka *Atticus* keresztnévet viseli, nevelőnőjét pedig *Calpurniának* hívják:

A latinos hangzású nevek ráerősíthetnek viselőik magas iskolázottságára, a környezetükben előkénél kifinomultabb viselkedésükre.

- *Atticust* minden családtagja, a saját gyermekei is (!) a keresztnévén szólítják:

Nyílt, megértő jellem, ellentétben a többi családapával. Nincs benne semmi zsarnoki, mindenkit kortól, nemtől, bőrszíntől és vagyoni helyzetétől függetlenül egyenrangúként kezel.

- *Atticus*, *Jem* és *Scout* családneve a *Finch*, vagyis magyarul *Pinty*:

Barátságos és békés figurák, nevük ráadásul érdekesen rímel a regény címében is szereplő énekesmadár, a „feketerigó” nevére.

4	
---	--

3.a) Atticus „idealista” pedagógiai elvei igen megosztók voltak a regény szereplői számára, de megoszthatják az utókor olvasóit is. Vegyük alapul azt az epizódot, amikor Atticus egy órát bízott Scoutra. Miért lehetett erős hatással a lány fejlődésére ez a gesztus? Miért lehet kockázatosnak tartani ugyanakkor ezt a tettet a „hagyományos” nevelési módszerekkel szemben?

Atticus nem megmásíthatatlan szabályokat erőltetett rá gyermekeire: ő azt szeretne volna elérni, hogy azok maguk jöjjenek rá mindenre. A saját bőrükön megélt tapasztalatok mélyen bevésődtek a gyerekek lelkébe, közben viszont olyan mértékű szabadságot kaptak apjuktól, amivel akár vissza is élhettek volna.

Adható: 0,1,2 pont.

2	
---	--

3.b) „Minden csőcselék mindig emberekből tevődik össze, ami persze nem szolgál mentségükre.” Értelmezd saját szavaiddal Atticus állítását!

A tömeg szükségszerűen a legrosszabbat hozza ki a sokaságot alkotó, külön-külön jóval értékesebb egyénekből. Mindez nem jelenti viszont azt, hogy az ember nem tartozik felelősséggel azért, amit másokkal együtt elkövet.

Adható: 0, 1, 2 pont.

2	
---	--

3.c) „A számtantól eltekintve alig van már mit tanulnunk”: így tekintett a jövőbe a regény végén Scout. Nevez meg négy fontos, egymástól lényegileg eltérő dolgot, amit Scout megtanulhatott a regény cselekményideje, vagyis 6 és 9 éves kora között!

Például: megtanulhatta az előítéletektől mentes gondolkodást, mások tiszteletét, a rászorulókat megsegítését, az erőszak kerülését, a kompromisszumkészség előnyeit, a tanulás hasznosságát, az önmagunkért és szeretteinkért való kiállás fontosságát.

Minden más helytálló válasz is elfogadható, különböző válaszelemenként 1-1 pont adható.

4	
---	--

4.a) Atticus szerint a bátorság az, „ha már legyőztek, mielőtt elkezdted volna, de mégis elkezdted és végigcsinálod, akármi is történjen.” A pusztán bátorságon túl mi oka lehetett arra Atticusnak, hogy elvállalja Tom Robinsont védelmét, miközben pontosan tudta, hogy az ügy vereséget fog szenvedni a bíróságon? Nevez meg két lényegileg eltérő magyarázatot!

Atticus saját életfilozófiáját adta volna fel, ha nem ezt teszi, de elárulta volna nevelési elveit és ezáltal gyermekeit is. Példát akart mutatni nekik és az egész közösségnek, valamint reménykedhetett benne, hogy a bíróságon kifejtett nézetei hatással lehetnek az emberekre.

Más helytálló válasz is elfogadható, adható: 0,1,2 pont.

2	
---	--

4.b) Tom Robinsont – Atticus minden erőfeszítése ellenére – elítélte a bíróság. Mi vezethette a tárgyaláson győztes Bob Ewellt arra, hogy újra meg újra zaklassa és bántsa a legyőzött ellenfeleket, és ezzel végül a saját vesztébe rohanjon? Nevez meg két lényegileg eltérő okot!

A bírósági tárgyaláson győzelme ellenére megszegyenült a város lakói és a saját lánya előtt is. Bosszút akart állni azokon, akik átláttak hazugságán. Önérzetét ért sérelméért a „feketéket” és az őket pártoló Finch családot tette felelőssé. Felbátoríthatta a bíróság döntése is: ha addig nem ítélték el, talán ezután sem fogják, gondolhatta.

Adható: 0,1,2 pont.

2	
---	--

5.a) A regény legkülönösebb szereplője Boo, „*aki nem akart emberekkel találkozni*”. Milyen embernek ismerjük meg őt ritka, de annál fontosabb tettei alapján? Nevezd meg két megfelelő jellemvonást!

Kíváncsi volt a többiek élete iránt, megértőnek és segítőkésznek bizonyult velük szemben. Féltékenysége ellenére igen bátor és önfeláldozó helytállásra is képes volt másokért.

Minden helytálló tulajdonság 1-1 pont.

2	
---	--

5.b) Hogyan vélekedsz a történetet lezáró „kegyes hazugságról”? Helyes döntés lehetett Bob Ewell halálát balesetnek tulajdonítani (indoklással)?

A helyeslés és a (részleges) helytelenítés egyaránt indokolható.

Bob Ewell halálát igazságosnak érezhetjük és megkönnyebbüléssel fogadhatjuk, miközben Boo – az enyhítő körülmények ellenére - valószínűleg büntetést kapott volna tettéért. Emberséges, a regény címével összhangban lévő döntés volt tehát megmenteni őt: ha már a bíróság rosszul döntött Tom Robinson ügyében, ez a lezárás elégtételt szolgáltathat neki.

Ez a „boldog befejezés” mégsem tökéletes, hiszen hazugságra épül. Az az Atticus, aki a józan ész és az erkölcs nevében harcolt a bíróságon Tom Robinsonért, Boo esetében már lemondott erről. Nem hitt benne, hogy a bíróság valóban az „igazságszolgáltatás” eszköze lehetne.

Adható az állásponttól függetlenül, csak az azt igazoló érveket értékelve: 0, 1, 2 pont.

2	
---	--

Lady Bird

1.) A film műfaját a készítők a 'drámai' és a 'komédia' szavak összevonásával létrehozott *dramedy* kifejezéssel határozták meg. Töltsd ki az alábbi táblázatot egy-egy jelenet megnevezésével és a hozzá kapcsolódó jellemzéssel!

a jelenet	a jelenet komoly, drámai vonása	a jelenet humoros vonása
Pl.: - A színdarab bemutatóját követő buli - Az apa elment egy állásinterjúra, hogy munkát szerezzen magának - Lady Bird és Julie kibékülése	- Lady Bird véletlenül leleplezte és elveszítette első szerelmét - Túl idősnek ítélték, ezért elküldték őt - A két magányossá vált lélek újra egymásra talált, összeborulva zokogtak	- Épp azért nyitott be a női helyett a férfvécébe, mert „ott úgyszincs soha senki” - A kapuban találkozott a saját fiával, aki ugyanarra az állásra pályázott - Megkönnyebbülésükben feladták fogyókúrájukat, és megettek együtt egy jókora darab sajtot

Minden további helytálló példa és értelmezés is elfogadható. Minden jó példa 1-1 pont, minden jó értelmezés 0,5-0,5 pont.

4	
---	--

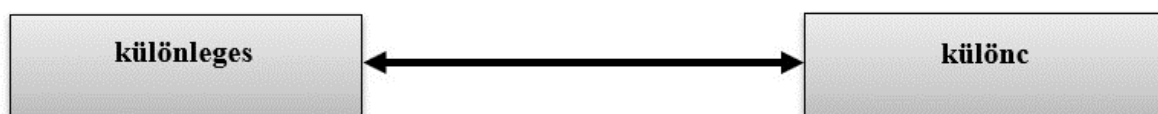
2.) A *Lady Bird* beilleszthető a *coming-of-age story*, vagyis a *felnövéstörténet* kategóriájába is. Christine utolsó gimnáziumi évének történései élesen szembeállítják a jogi értelemben vett nagykorúságot és a lelki-szellemi felnőttiséget: a főszereplő az utóbbi terén sokkal ellentmondásosabban teljesít. Töltsd ki három-három odaillő elemmel a táblázat két oszlopát!

a nagykorúság megélése	az érett, felnőtt viselkedés hiánya
Pl.: a jogosítvány megszerzése, cigarettázás, korhatáros újság vásárlása, kiegészítő munka a kávézóban, a testi szerelem első élményei stb.	Pl.: a matematikatanár naplójának eltüntetése, bolti lopás, botrányos közbeszólások az iskolai előadáson, hazugság a lakcím dolgában, irigység a báty továbbtanulásával kapcsolatban, sértett távolmaradás a színelőadás próbáiról stb.

Minden helytálló példa elfogadható, minden különálló válaszelem 1-1 pont.

6	
---	--

3.) Hová helyeznéd *Lady Bird*-öt az alábbi két karaktertípus közti skálán? Véleményedet legalább két érveléssel indokold!

Lady Bird tanulmányi eredményei nem voltak különösebben kimagaslók, ahogy művészi tehetsége sem, tagadhatatlan ugyanakkor, hogy komoly ambíció dolgozott benne, nagyon szeretett volna érvényesülni, „lenni valaki”. Festett hajával, folytonos lázadásával, egyszerre

gőgös és sérülékeny lelkületével látványosan kilógott diáktársai közül. Más volt, mint a többiek, kérdéses viszont, hogy ez a „másság” mennyire volt spontán és őszinte, ill. mennyi volt benne a tudatos szerepjátszás: mindkettőre találhatunk példákat a történetben.

Adható: 0, 1, 2 pont.

2	
---	--

4.) Lady Bird és az anya konfliktusa remek példa a „tipikus kamasz” és a „tipikus szülő” ellentétének. Mivel magyaráznád, hogy a leghevesebb összecsapásokat éppen a továbbtanulás kérdése váltotta ki közöttük? Nevez meg két okot! Mit nevezhetnénk az anya esetében *jellemfejlődésnek*, ami a történet végére esélyt adhatott lányához való közeledéshez?

Lady Bird a drága, keleti parti egyetemmel önmaga kiteljesítését választotta, amihez szerinte minden joga meg is volt. Mindez az anya nézőpontjából nemcsak önző választásnak tűnt, hanem egyet jelentett a család addigi életének teljes megtagadásával is. A konfliktust tovább élte az apa (csupa jószándékból fakadó) „kettős játék”, a viták hevesége mögött továbbá az is ott lehetett, hogy a lány a lelke mélyén erősen kötődött az otthonához, ahogy az anya sem akarta elveszíteni a lányt, de ezt a „gyengeségét” egyik fél sem volt képes bevallani a másiknak. Az anya, aki másokkal szemben (pl. a fia barátnője, a lánya drámatanára) roppant megértő tudott lenni, épp a saját lányával nem találta a közös hangot. Az összegyűrt papírlapokra írt vallomások azután komoly lépést jelenthettek számára egy harmonikusabb kapcsolat felé.

Minden helyes, egymástól is különböző válaszelem 1-1 pont.

3	
---	--

5.a) Miért fordított hátat egy időre barátnőjének Lady Bird? Mi hajthatta őt vissza Julie-hoz a bál estéjén, hogy kibéküljön vele?

Lady Bird egy népszerűbb, vagányabb barátnőt szeretett volna meghódítani, hogy ezáltal bekerüljön az iskola elismert, „menő” diákjai közé, rá kellett viszont döbennie, hogy ezt a célt csakis hazugságok árán képes elérni, miközben elveszíti a Julie-val való barátság önfeledtségét.

Adható: 0, 1, 2 pont.

2	
---	--

5.b) Milyen belső tulajdonságai miatt lehetett vonzó Kyle Lady Bird számára? Miért ábrándult ki belőle és szakított vele mégis?

Kyle ugyanolyan önálló, öntörvényű és titokzatos figura volt, mint amilyen Lady Bird (szeretett volna lenni), később viszont éppen ez az irigyelt függetlenség kezdte őt zavarni: sérelmezte, hogy Kyle egyáltalán nem kötődik hozzá, a fiú számára továbbra is önmaga volt a legfontosabb.

Adható: 0, 1, 2 pont.

2	
---	--

6.) A képen a film hivatalos plakátja látható. Nevezz meg három olyan részletet, amely a történet fő motívumaira, ill. a központi karakter jellemére utal! Te milyen motívummal tudnád kiegészíteni még a plakátot?

Lehet jelentősége pl. annak, hogy miközben a háttérben sok-sok emberalak látszik még, a kép közepét Lady Bird hatalmasra növesztett alakja tölti ki, órá fókuszált a kamera. Lehet jelentősége annak, hogy Lady Bird nem ránk néz, hanem oldalra, mint aki valahová máshová figyel és vágyik. Lehet jelentősége a komor, sértett arckifejezésnek. Lehet jelentősége a kép jobb felső sarkában látható (az egyházi iskolára utaló) keresztnek, de még akár a filmcím cirkalmas, szokatlan betűtípusának is.

Kiegészítő motívum lehet pl. valamelyik Lady Bird által készített madár-ember figura, lehet egy útjelző tábla Sacramento és/vagy vagy New York városának nevével stb.

Minden más helytálló válasz is elfogadható, minden egymástól eltérő válaszelem 1-1 pontot ér.

4	
---	--

Fogalmazás

Mindhárom műalkotásban (már azok címében is) feltűnően hangsúlyos szerepet kap valamilyen madár.

Írj fogalmazást, amiben értelmezed és egymással is összeveted az egyes művekben szereplő madáralakokat! Írásodban térj ki mindhárom műre!

Adj címet fogalmazásodnak! Ügyelj a stílusra és a helyesírássra! A fogalmazás lehetőleg ne haladja meg a pontozott sorokkal kijelölt terjedelmet.

30	
----	--

A javítás során kérjük, hogy

- a tartalmilag egyértelműen hibás elemeket egyenes vonallal,
- a szerkesztésbeli következetlenségeket szaggatottal,
- a nyelvhelyességi hibákat hullámos vonallal húzzák alá.

A fogalmazás értékelésének szempontjai:

- gondolatgazdagság, lényegre tapintó, intelligens meglátások,
- témataratás a feladatban megadott kérdéshez képest,
- meggyőző példák, releváns megállapítások szerepeltetése,
- a fogalmazás kerülje a körvonalazatlan általánosításokat, tartalmazzon a művekre vonatkozó konkrét utalásokat,
- szerkezetét logikus és arányos felépítés, tagoltság jellemezze,
- stílusa illeszkedjen a témához és a helyzethez,
- fogalmazásmódja legyen világos, pontos és egyértelmű,
- törekedjen a nyelvhelyességi szabatosagra.

A helyesírási hibák jelölésére, kérjük, az iskolai fogalmazásoknál megszokott jeleket használják. Helyesírási hibákért – azok számától függően, a javító tanár belátása szerint – 0, 1, 2, vagy legfeljebb 3 pont vonandó le a teljes pontszámból.

A „közepes” szintű fogalmazás 15 pontosra, a „jó” 23, a „kifogástalan” pedig 30 pontosra értékelendő, köztes pontszám a javító tanár belátása szerint adható.

Néhány lehetséges tartalmi elem:

A madár a leggyakrabban használt metaforák egyike. Leginkább a *szabadság* fogalma és a *dalolás* képessége társul hozzá.

A *Pacsirta* címszereplőjét a szülei nevezték el így, még kisgyermekként, kedves énekhangja miatt. Ez a név maradt rajta harmincöt éves korára is, megtartva őt gyermeki állapotában, megvédve a felnőttlét terheitől és elvárásaitól, elterelve a figyelmet leginkább szembetűnő tulajdonságáról, vagyis a csúnyaságról. Sajátosan ironikus viszonyban van a név a szabadság fogalmával: a madárról elnevezett szereplő élete a valóságban egyáltalán nem volt szabad, és

ebbe a rabságba ő a szüleit is magával rántotta. A regény vége felvonultatott egy másik, szintén jelképesnek tekinthető madáralakot is: egy galambot. A *béke* fogalmával azonosítható galamb akár reményt is kelthetett volna egy boldog befejezéshez, a hazatérő Pacsirtával együtt érkező galamb azonban egy kalitka rácsai mögül bámult bután a családtagokra.

A *Lady Bird* főhőse sok szempontból ellentéte Pacsirtának. Christine-nek lételeme volt a szabadságvágy és a korlátok elleni folyamatos lázadás. Ő mindent megtett azért, hogy végre ne gyermekként tekintsenek rá, hogy a saját lábára állva kiléphessen a családja „börtönéből”. Polgári nevét megtagadva önmagát nevezte el „Madárhölgynek”, egy olyan kiválasztottnak, aki túlléphet emberi dimenzióin, aki mindenki más fölé emelkedhet – miközben éppen ő volt az, aki idő előtt kilépett a készülő musical énekes szereplői közül. Ez a sajátos névválasztás Christine elvágódásából is fakadhatott. Erre utalhat, hogy miután sikerült bekerülnie a vágyott keleti parti egyetemre, repülőgépre szállva hagyta el Sacramento városát. Az utolsó jelenet újabb fordulatot hozott viszont: Lady Bird New Yorkból már Christine-ként telefonált haza anyjának, visszatalálva emberi dimenzióihoz, a szabadságot immár egy érettebb, „bölcsebb” szinten élve meg.

A *Ne bántsátok a feketerigót!* metaforikus madáralakja sokkal áttételesebben kötődik a műben szereplő emberekhez. A címben idézett felszólító mondat egy példázatszerű epizódból származik: a gyermekeinek légpuskát ajándékozó Atticus eredetileg szó szerint értett előírása volt ez (ezt az egy vétséget illette ő a „bűn” szóval!), amit a regény egésze azután az általános emberi normák szintjére emelt. A feketerigó az az ember, aki – képletesen szólva – „nem okoz kárt” senkinek, „csak füttyül és füttyével szerez gyönyörűséget mindannyiunknak”. A regény világán belül ilyen emberként elsősorban az ártatlanul meghurcolt Tom Robinsonra gondolhatunk, másodikként a regény legvégén előbukkanó Boo alakjára, ám – ha hihetünk Atticusnak, aki szerint „a legtöbb ember rendes” – tágabb értelemben a műben ábrázolt közösség számos tagjában megvan a lehetőség, hogy ne ártson másoknak, kiérdemelve ezáltal a többiek kegyelmét.